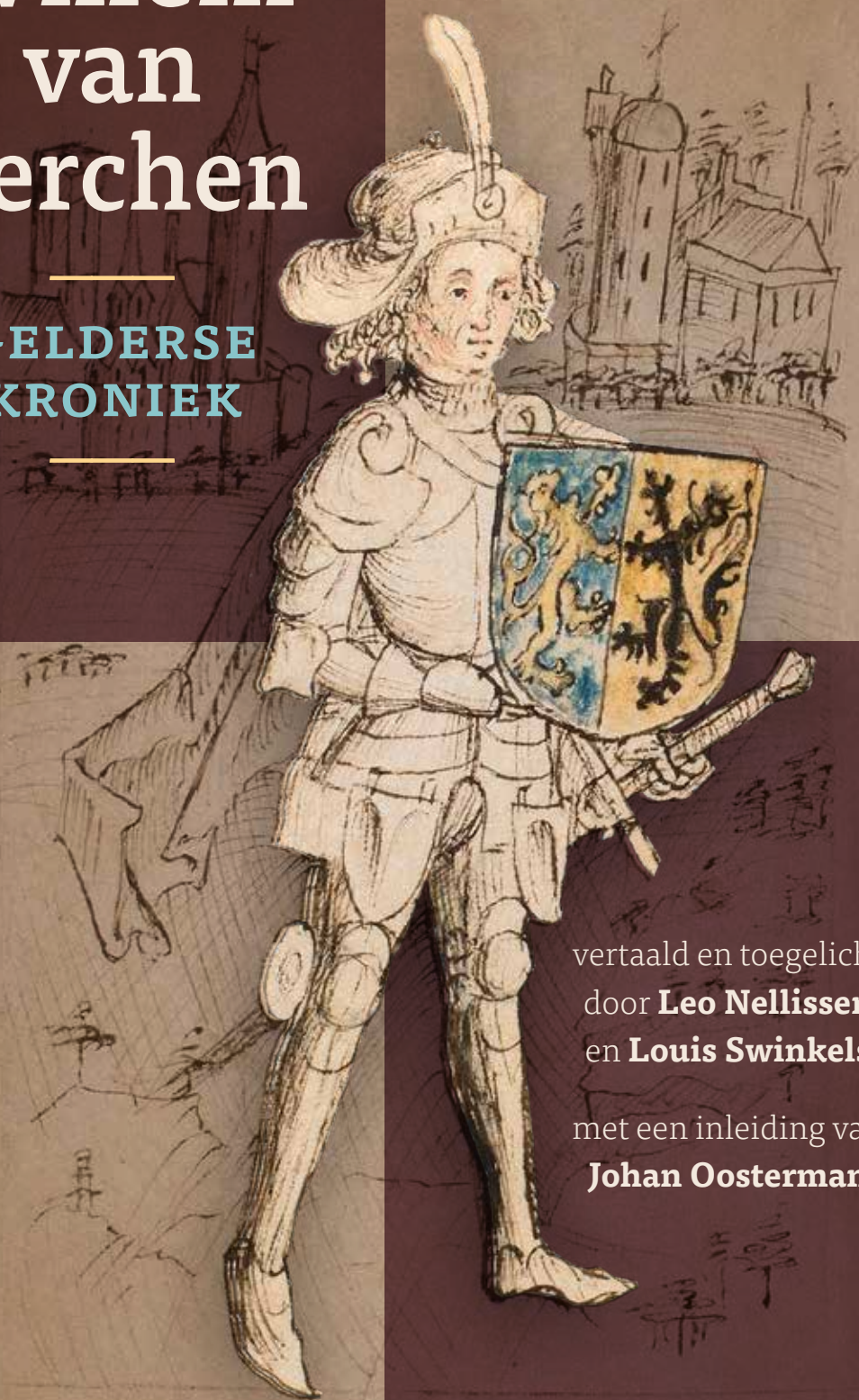

Willem van Berchen

GELDERSE
KRONIEK

vertaald en toegelicht
door **Leo Nellissen**
en **Louis Swinkels**
met een inleiding van
Johan Oosterman

Willem van Berchen

WERKEN
UITGEGEVEN DOOR
GELRE
VERENIGING TOT BEOEFENING VAN
GELDERSE GESCHIEDENIS, OUDHEIDKUNDE EN RECHT

No. 66

WILLEM VAN BERCHEN

GELDERSE KRONIEK

VERTAALD EN TOEGELICHT DOOR
LEO NELLISSEN EN LOUIS SWINKELS

MET EEN INLEIDING VAN
JOHAN OOSTERMAN

Hilversum
Verloren
2026

Deze uitgave werd mede mogelijk gemaakt door financiële steun van de stichting Fonds
Martens van Sevenhoven en van de Stichting Fonds SSN (SFS) Nijmegen

Afbeelding op het omslag:

De hertog van Gelre met in zijn rechterhand het gecombineerde wapen van Gelre en Gulik.
Op de achtergrond de Valkhofburcht in Nijmegen (links) en kasteel Rosendaal bij Arnhem
(rechts). Tekening in het Berghse kroniekenhandschrift, kort voor 1460 ('s-Heerenberg, Huis
Bergh, inv.nr. 2095, f. 213v).

© 2026 Leo Nellissen, Johan Oosterman en Louis Swinkels

Uitgeverij Verloren BV

Torenlaan 25

1211 JA Hilversum

www.verloren.nl

ISBN 978 94 6455 214 0

Omslagontwerp Aperta/Jan Johan ter Poorten, Hilversum

Opmaak: Rombus/Eva Nicole Pool, Hilversum

*This publication has been produced in accordance with the EU Deforestation Regulation (EUDR).
No part of this publication may be reproduced in any form, including use for text and datamining,
without written permission from the publisher.*

INHOUD

Voorwoord	7
De Gelderse Kroniek van Willem van Berchen	9
Toelichting op de Latijnse tekst en de vertaling	18
Synopsis van de inhoud van de kroniek	30
Willem van Berchen, Gelderse Kroniek. Vertaling	43
Commentaar bij de vertaling	244
Bronnenoverzicht	260
Literatuur	276
Namenregister op de vertaling	280

Chronicon Geldrie
Guilielmi de Ghera.

Dilector om̄ deus homibus cunctis ex sua
pietate esse et suē duriciā alios ex ip̄is
rēdēs; alios subduos et ordine instituit in om̄i
ut hī iuste et sancte regentes ac alij suis rēdib⁹ de
bite obediē mercede recipiat uig⁹ q̄digni in p̄ia
celesti & quib⁹ aliquati rēdēs sue salutis p̄mōres
salubrit⁹ gubernant et aliquati sui diffidē q̄digni
populo sibi subditū neq̄ negligēt. Quib⁹ hōre
et iustorū mōria est nota apud deū et hōes ac laus
vire in ecclia p̄ore p̄sua. Perit enī malorū et
nephandorū memoria ad fontē qm̄ ad iustū nō p̄dū
morū; depascet eos in m̄pno. Qui alludit dictū
Gulij in libro de p̄adogis ad p̄ns p̄pōtū dād dñ.
more solū illis & hī. quorū ad oīa acta cōtingit
nō alie hīs quorū laus mori nō p̄t. Quāq; magnorū
p̄mātū et nobiliū recorda⁹ in multis cōditiōib⁹ p̄ceptet
et de ip̄is dñso qm̄ scemate audis paret. non
miranda arbitrarī qm̄ fōd dignissimū ut de illust.
et alta p̄sopia domus Gehl p̄tū gmane etia et
p̄pe rēnd cōsistē. Quorū domū adhet i nobili.

VOORWOORD

Sinds jaar en dag vormt het *Chronicon Geldriae* van Willem van Berchen een van de pronkstukken van het Regionaal Archief Nijmegen. Van deze uitvoerige, in het Latijn geschreven geschiedenis van het graafschap en hertogdom Gelre uit de vijftiende eeuw zijn slechts twee handschriften bewaard gebleven (het tweede bevindt zich in de Staats- und Universitätsbibliothek Hamburg). Mede gelet op de kwetsbaarheid ervan besloot het archief in 2016 het Nijmeegse handschrift te laten fotograferen en de digitale opnamen op de eigen website toegankelijk te maken, om de kroniek op deze manier naar de toekomst voor iedereen raadpleegbaar te houden. Het archief wilde graag ook beschikken over een Nederlandse vertaling die naast de foto's zou kunnen worden getoond, maar deze ontbrak. Een in 2007 verschenen Duitse vertaling van een deel van het Hamburgse handschrift laat bovendien het grootste deel van het Nijmeegse onvertaald.

In de zomer van 2016 benaderde Rob Camps van het Regionaal Archief Nijmegen enkele personen met de vraag of er iemand gevonden kon worden die een vertaling wilde maken. Al snel hebben ondergetekenden, beide opgeleid als classicus, zich voor deze taak gemeld, maar door andere werkzaamheden konden zij niet meteen aan de slag. De taak nam bovendien nog aanzienlijk in omvang toe toen werd besloten de vertaling niet te beperken tot de tekst van het Nijmeegse handschrift, maar ook de daarin ontbrekende tekstdelen uit het Hamburgse handschrift in het project te betrekken, zodat de volledige kroniek van Willem van Berchen in een Nederlandse vertaling beschikbaar zou komen. Leo Nellissen heeft vooral in 2018 en 2019 aan de vertaling gewerkt, Louis Swinkels in 2020. De jaren daarna hebben we besteed aan het verbeteren van de tekst, het vinden van oplossingen voor problematische passages en aan het schrijven en samenstellen van de noodzakelijke toelichting. In een inleiding op de vertaling zetten we uiteen hoe we te werk zijn gegaan bij het samenstellen van de Latijnse tekst uit de tekstedities die van de twee handschriften zijn verschenen, en welke uitgangspunten we hebben gehanteerd bij het vertalen. Aan de vertaling gaat daarnaast een synopsis vooraf die de inhoud en opbouw van de kroniek beknopt weergeeft. Op de vertaling volgen een commentaar, een overzicht van de door Van Berchen gebruikte bronnen en een register.

Johan Oosterman, hoogleraar Oudere Nederlandse letterkunde aan de Radboud Universiteit Nijmegen, heeft het project vanaf het begin ondersteund en gevolgd en een belangrijke bijdrage geleverd aan deze uitgave door een inleiding te schrijven over Willem van Berchen en diens Gelderse kroniek en de benodigde fondsen te werven. Hij en Rob Camps hebben eerdere versies van de vertaling bovendien van commentaar voorzien en daarmee bijgedragen aan inhoudelijke verbeteringen en een betere leesbaarheid. Voor alle gemaakte keuzes en resterende onvolkomenheden zijn alleen wij verantwoordelijk.

DE GELDERSE KRONIEK VAN WILLEM VAN BERCHEN

De geschiedschrijving van Gelre begint laat. In het midden van de vijftiende eeuw bestaat er nog geen kroniek van Gelre, zoals die er wel al is, en vaak al meer dan een eeuw, van Brabant, van Vlaanderen en van Holland.¹ Zelfs de heraut Gelre, die aan het einde van de veertiende eeuw in dienst van de Gelderse hertog Willem lofredes schreef op vooraanstaande ridders en die in zijn loopbaan enkele kronieken schreef, maakte maar weinig woorden vuil aan de Gelderse geschiedenis.² Wie zich op de hoogte wilde stellen van de Gelderse geschiedenis moest op zoek in kronieken die elders geschreven waren, of moest de archieven in. Wel afkomstig uit Gelre is het Latijnse *Chronicon Tielense*, de *Tielse Kroniek*, uit het midden van de vijftiende eeuw.³ Deze tekst bestaat uit een omvangrijke wereldkroniek, gevolgd door een regionale kroniek waarin Tiel en directe omgeving centraal staan. Het werk bevat heel wat bouwstenen voor een Gelderse geschiedenis en latere kroniekschrijvers hebben er ook volop uit geput, onder wie Willem van Berchen wel in de eerste plaats, maar een kroniek van Gelre is het in geen geval.

Op de vraag waarom er geen vroege geschiedschrijving is in Gelre, is maar nauwelijks een bevredigend antwoord te geven. W. Jappe Alberts, een van de grote historici uit de vorige eeuw, die zich levenslang bezighield met het verhaal van Gelderland, vermoedde dat het samenhang met het geringe aantal aanzienlijke kloosters in Gelre vóór de veertiende eeuw: ‘in het Gelderse gebied [ontbraken] kloosters en abdijen, die middelpunt waren voor de cultuur en voor de schriftelijke overlevering’.⁴ Het is zeker waar dat kloosters met de ouderdom van Egmond of de oudste abdijen in Brabant niet te vinden waren in Gelre, maar Mariënweerd bij Beesd en Bethlehem bij Doetinchem, beide in Gelre gelegen, hadden goede relaties met de heersende vorsten en dateren al uit de twaalfde eeuw. Ook daar hadden monniken de pen kunnen opnemen om de geschiedenis van hun eigen regio aan het perkament toe te vertrouwen, zoals gebeurde in het Groningse Bloemhof en het Limburgse Kloosterrade (Rolduc). Van een dergelijke activiteit is er in die oudste Gelderse kloosters nauwelijks iets te vinden. Er zijn geen kronieken uit de dertiende of veertiende eeuw overgeleverd. Je zou dan kunnen denken dat deze verloren zijn gegaan, maar we weten dat geleerden uit de vijftiende eeuw, die op zoek gingen naar bruikbare bronnen over de geschiedenis van Gelre, eveneens moeite hadden die te vinden.

¹ Over de afwezigheid van vroege Gelderse geschiedschrijving, zie Alberts 1978, p. 245-250; zie ook Oosterman 2021-a en 2021-b, waaraan ik voor deze inleiding enkele passages heb ontleend.

² Zie vooral Nijsten 1993, m.n. p. 129-142; W. van Anrooij 1990.

³ Kuys e.a. 1983.

⁴ Alberts 1978, p. 250.

Willem van Berchen, Nijmegenaar

Willem van Berchen, die in de tweede helft van de vijftiende eeuw als eerste een min of meer samenhangende kroniek van Gelre in het Latijn schreef, stelde dat er ‘geen of weinig woorden in de kronieken aangetroffen worden over de beroemde en grootse daden van de eerste vorsten van Gelre [...] omdat het zo lang geleden is’ (§ 42). Misschien komt het door laksheid van eerdere schrijvers, aldus Van Berchen. Maar hem is het gelukt, zo schrijft hij, om uit kronieken van andere landen dat vroegste verhaal over de Gelderse vorsten te reconstrueren. Omdat hij vaak duidelijk aangeeft waar hij zijn stof vandaan haalt, geeft hij een mooie illustratie van de veelheid aan bronnen waarmee een historicus ook 550 jaar geleden al kon werken.

Dat er in het midden van de vijftiende eeuw toch een kroniek van Gelre kwam, hangt samen met de crisis waarin het hertogdom verkeerde.⁵ Er ontstond in die jaren een onoplosbaar conflict over wie het voor het zeggen heeft, een conflict dat er uiteindelijk toe leidde dat Adolf van Egmond zijn vader Arnold, de hertog van Gelre, gevangenzette en de macht greep. In deze omstandigheden is de behoefte aan een verhaal over de oorsprong van het hertogdom en over de afstamming en daarmee de legitimiteit van de hertog van groot belang. Van Berchen probeerde antwoorden te geven op actuele vragen in die jaren van crisis: wat is een goede vorst, hoe gaat deze om met zijn onderdanen en hebben de bewoners van het hertogdom deel aan het bestuur van hun land? De *Gelderse Kroniek* is om meer dan een reden van onschatbaar belang. Willem van Berchen was de eerste die een verhaal van Gelre opschreef. Of bijna de eerste, zoals hierna nog ter sprake komt.⁶ In elk geval bood zijn kroniek als eerste een omvangrijk en gedetailleerd verhaal dat overzicht wilde bieden, verbanden liet zien en probeerde te verklaren hoe de geschiedenis zich had ontvouwd. Maar wie was hij?

Willem van Berchen werd in Nijmegen geboren in de jaren 1415-1420 en kreeg een goede opleiding.⁷ In 1432-1433 studeerde hij enige tijd in Keulen. Later zien we hem terug in Nijmegen als notaris en als priester verbonden aan de Sint Stevenskerk, en bovendien als pastoor in de omliggende dorpen Niel en Cuijk. Omstreeks 1460 moet hij zijn begonnen aan het schrijven van een Gelderse kroniek. Hij maakte gebruik van tal van kronieken over andere gewesten en van hetgeen hij in archieven aantrof. Zo verwijst hij naar ‘stokoude oorkonden’, een bul van keizer Hendrik III in bezit van de heer van Groesbeek terwijl hij bovendien meer dan eens passages overneemt uit de *Hollandse kroniek* van Beka, de *Tielse kroniek* en diverse andere bronnen. Een eerste versie van Van Berchens *Gelderse Kroniek* (bewaard in het Regionaal Archief Nijmegen), met volop aandacht voor de vroege geschiedenis van Gelre, liep tot het jaar 1465, het jaar van de gevangennamen van hertog Arnold.⁸ Over de recente geschiedenis was in deze eerste versie nog niet heel veel te lezen. In de jaren die volgden, werkte Willem verder. Toen de Sint Stevenskerk in 1475 werd verheven tot kapittelkerk, was Willem een van de eerste kanunniken, wat hem vermoedelijk extra tijd en mogelijkheden bood. Hij werkte aan kronie-

⁵ Oosterman 2021-b, p. 69-94.

⁶ Omstreeks 1460 verscheen een eerste korte en weinig samenhangende kroniek van Gelre als onderdeel van de verzameling kronieken in het Berghse kroniekenhandschrift. Zie hierover Oosterman 2021-a, p. 265-269.

⁷ Zie vooral Kuys 2004; verder Begheyn 1971.

⁸ Handschrift Nijmegen, Regionaal Archief Nijmegen (546 Collectie Codices [circa 1000 - 1730], inv.nr. 31). Deze tekst is uitgegeven door Sloet 1870.

Notariële acte uit 1462 met de bevestiging van de schenking van landerijen aan het Vrouwenconvent Isendoorn in Zutphen. De getekende signatuur linksonder en de tekst ernaast zijn van de hand van Willem Stevenszoon van Berchen (Wilhelmus Stephani de Berchen). Collectie Regionaal Archief Zutphen, Inventaris van het archief van Vrouwenconvent Isendoorn (1408-1616), toegangsnummer 0357, inv.nr. 58.

ken over Holland, Brabant, de heren van Egmond, de heren van Arkel en de heren van Heusden, vermoedelijk om beter greep te krijgen op de Gelderse geschiedenis.⁹ En hij breidde zijn eigen kroniek fors uit met de recente geschiedenis en gebeurtenissen die hij zelf had meegeemaakt. Die kroniek kunnen we zien als een kroniek in wording.¹⁰ Hij wist vermoedelijk niet hoe ver hij zou geraken. Zoals veel geschiedschrijvers die hun eigen tijd beschrijven, vordert ook hij zover als de tijd die hem gegeven is. De laatste gebeurtenissen die hij beschreef dateren uit 1481, vermoedelijk van kort voor zijn dood.

Kroniek van Gelre

Toen Willem van Berchen aan de slag ging, bestond er geen kroniek van Gelre, behalve dan het korte kroniekje, in de volkstaal, dat een centrale plaats inneemt in het Berghse kroniekenhandschrift dat omstreeks 1460 is samengesteld. Die eerste korte kroniek van Gelre kan als een verzameling bijeengeraapte historische feiten getypeerd worden, gevolgd door een afstammingslijst van de toenmalige Gelderse hertog Arnold van Egmond.¹¹ Het kroniekje met genealogie en het handschrift waarin het bewaard is, vormen een reactie op de diepe crisis waarin het hertogdom terecht was gekomen door de strijd tussen hertog Arnold en zijn zoon Adolf die enkele jaren later zijn hoogte- (of beter diepte)punt bereikte, toen de zoon zijn vader in januari 1465 van zijn bed liet lichten, ontvoerde en jarenlang gevangenzette. Het is een van die gebeurtenissen die de Gelderse geschiedenis doen lijken op een beknopte weergave van Shakespeares koningsdrama's. Precies die crisis moet ook voor Van Berchen aanleiding zijn geweest het verhaal van Gelre op schrift te stellen en hij deed dat vol verve.

De Nijmeegse kroniekschrijver schiep als eerste het narratief van middeleeuws Gelre, een verhaal van opkomst en bloei tot de verheffing in 1339 tot hertogdom. Dat hoogtepunt wordt al snel gevolgd door verdeeldheid en verval wat uitmondt in chaos tijdens de Hekerense en Bronkhorstse twisten, die Gelre in het midden van de veertiende eeuw veel ellende brachten. Daarna volgde een periode van bloei en stabiliteit onder de Gulikse hertogen tussen 1389 en 1423. Hertog Willem van Gulik, die regeerde tot 1402, kan op lovende woorden van Van Berchen rekenen. Na de dood van diens broer en opvolger, Reinald IV, volgde de tragische desintegratie met in het hart de familievete tussen vader en zoon, gevolgd door de inlijving door Bourgondië. Dat er daarna nog een wonderbaarlijke wederopstanding volgde, waarbij de Gelderse Staten een nieuwe hertog, Karel van Egmond, aanstelden en de Habsburgers afzworen, heeft Willem van Berchen niet meer meegemaakt, al had hij het moeiteloos een plaats kunnen geven binnen zijn visie op de geschiedenis. Van Berchen overleed in 1481 of 1482. Het laatste waarover hij schreef, was de inhuldiging van Maximiliaan van Oostenrijk als hertog van Gelre; hij moet er gemengde gevoelens bij hebben gehad.

Willem van Berchen vormde de geschiedenis van Gelre en geen van zijn navolgers ontkomt aan zijn krachtige narratief. Heel wat kronieken die kort daarna verschenen, net als de

⁹ Over deze kronieken Blöte 1903, Delahaye 1955-1956, Tilmans 1984.

¹⁰ Handschrift Hamburg, Staats- und Universitätsbibliothek (Cod. hist. 31b); een belangrijk gedeelte van deze tekst is uitgegeven door De Mooy 1950.

¹¹ Over deze kroniek, met een vertaling in modern Nederlands, Oosterman 2021-b. Zie ook Oosterman 2021-a.

Titelpagina met afbeelding van de Gelderse draak. Dit is den oerspronck der voechten, graeuen ende hertogen met haer croniken des lants van Gelre. Nijmegen, ca. 1546. Collectie Arnhem, Rozet / de Gelderland Bibliotheek, Kluis 296*.

geschiedenis van Pontanus (in het Latijn) uit 1639 en die van Van Slichtenhorst (in het Nederlands) uit 1654, volgen Van Berchen, soms zelfs op de voet. Het is vrijwel onmogelijk om de loop van de Gelderse geschiedenis helemaal anders te vertellen dan Van Berchen dat had gedaan, vaak omdat hij zo dicht op de beschreven geschiedenis stond en daardoor zo uitgesproken aan beeldvorming van personen en gebeurtenissen heeft bijgedragen. Zijn kroniek is de blauwdruk voor de geschiedenis van Gelre.

Meeslepende verhalen

Van Berchen heeft Gelre niet alleen aan een geschiedenis geholpen maar ook aan legendarische verhalen die tot op de dag van vandaag resoneren. De oorsprongslegende over de Gelderse Draak is daarvan misschien de belangrijkste (§ 36). In ver voorbijge tijden (Van Berchen geeft geen preciezere aanduiding) leefde er een draak nabij de huidige stad Geldern in Duitsland. Het dier krijste voortdurend: 'Gelre, Gelre' en zaaide dood en verderf in de omgeving, tot twee zonen van de heer van Pont het dier wisten te doden. Als eeuwige herinnering noemden ze die

Kaart van het hertogdom Gelre en omliggende gebieden omstreeks 1450. Ontwerp Marjolein Haars (BCL Archaeological Support).

plaats Gelre, dat later uitgroeide tot een stadje en naam gaf aan een graafschap, hertogdom en provincie. Van Berchen is de eerste die dit verhaal vertelde, en anders dan wat bij hem gebruikelijk is, is hij nogal schimmig over zijn bronnen.

Ook andere verhalen die Van Berchen presenteert, kregen een legendarische status zoals de geschiedenis van Eleonora, dochter van de Engelse koning en eerste hertogin van Gelre (§ 211). Zij trouwde met Reinald II, en wat als een sprookjeshuwelijk begon, eindigde als drama. Door roddels aan het hof raakten Reinald en Eleonora van elkaar verwijderd. De hertogin zou aan lepra lijden en ze werd verbannen uit Nijmegen. Eleonora wilde haar gelijk tonen, ging met haar twee zoontjes naar de Valkhofburcht en ontblootte in de ridderzaal haar bovenlichaam om duidelijk te maken dat haar huid ongeschonden was: ‘Misschien zal de tijd nog komen dat het volk van Gelre onze scheiding betreurt’, zei Eleonora aldus de kroniek. Van Berchen preludeert hiermee op de interne oorlogen die in de decennia daarna zouden volgen. Het verhaal sprak zo tot de verbeelding dat er in de moderne tijd diverse gedichten, toneelstukken en romans aan deze episode zijn gewijd.¹²

De jarenlange oorlogen waarvan hiervoor al sprake was, bekend als Hekerense en Bronkhorstse twisten, zijn de oercatastrofe van de Gelderse geschiedenis. De bittere strijd tussen steden, families en zelfs binnen families, verscheurde het hertogdom en bracht verwoesting en hongersnood: ‘Wat een gevaar, wat een schade, wat een woestenij heeft deze partijstrijd Gelre opgeleverd. Verlaten steden en dorpen, tot ruïne vervallen burchten en kastelen getuigen ervan’ (§ 215). Van Berchen moet getuigenissen uit de eerste hand hebben kunnen inzien. De redeloosheid en wreedheid van de gebeurtenissen komen op deze manier heel dichtbij.

Zoveel te dicht bij de gebeurtenissen zijn eigen tijd naderen, zoveel te treffender en persoonlijker worden zijn beschrijvingen. Willems verslag van de strijd tussen Adolf en Arnold, die hiervoor al gememoreerd werd, is gedetailleerd en aangrijpend. Haast als een ooggetuige doet hij verslag van de gebeurtenissen in de koude januarinacht van 1465 toen Arnold in de burcht te Grave een aangename avond had doorgebracht met zijn zoon en naar bed ging (§ 346). Hij hoorde bonzen op zijn deur en reageerde verward. ‘Laat me in Godsnaam rustig slapen!’ zei hij aldus de kroniek, maar de deur werd opengebroken. Arnold vroeg naar zijn zoon, omdat hij vreesde dat die ook bedreigd werd. Van Berchen vervolgt: ‘Adolf kwam erbij staan en zei: “Heer vader, geef u over, want zo moet het gebeuren.” Tegen hem zei de hertog: “Mijn dierbare zoon, wat doe je?” en begon te huilen.’

Hiervoor ging het al over de talrijke bronnen die Van Berchen gebruikt heeft voor zijn kroniek. Deze uitgave van zijn *Gelderse Kroniek* geeft een uitvoerig bronnenoverzicht. Daarin valt op tot hoeveel kronieken, oorkondes en brieven Van Berchen toegang had. Hij noemt regelmatig zijn bronnen bij naam. Hij voelde daartoe kennelijk ook de noodzaak. Hij leefde in de jaren waarin het humanisme opkwam, en moet zich gesterkt hebben gevoeld door de zoektocht naar bronnen, die zo kenmerkend was bij de geleerden uit zijn tijd. Maar het zal ook zijn lust om te vertellen zijn, die zijn nieuwsgierigheid naar nieuwe verhalen heeft geprikkeld.

De verhalen die hij vertelt zijn divers en vaak verrassend, zoals hiervoor al bleek. Sommige zijn kort, feitelijk en droog, andere uitgebreid. Het verhaal van de opstand van het Kenemerland (§ 154-157), waarin ook Gijsbrecht van Aemstel figureert, is er een mooi voorbeeld

12 Zie bijv. ‘Eleonora van Engeland. Gemalin van Reinoud den tweeden’, in: Staring 1869, p. 35-39.

Het *Chronicon Geldriae* van de Nijmeegse priester Willem van Berchen (1415?-na 1481) is een vijftiende-eeuwse Latijnse kroniek over graafschap en hertogdom Gelre. De tekst vormt het begin van de Gelderse geschiedschrijving en is volop gebruikt door latere geschiedschrijvers van Gelderland. Toch leidde Van Berchens kroniek lange tijd een verborgen bestaan. De twee enige bewaard gebleven handschriften, in Nijmegen en Hamburg, zijn pas in 1870 en 1950 uitgegeven. De volledige tekst is nu voor het eerst in het Nederlands vertaald.

Willem van Berchen schreef een verhaal met veel anekdotes en pakkende details, waarmee hij zijn lezers wilde boeien. Hij vertelt legendarische verhalen over graven en hertogen, de aangrijpende geschiedenis van wrede oorlogen en tal van wetenswaardigheden over de bouw van kerken en kloosters. Nijmegen neemt in de kroniek een bijzondere plaats in. Van Berchen schrijft trots over de Romeinse en Karolingische voorgeschiedenis van zijn geboortestad. De laatste handelingen spelen zich af in en om de Sint Stevenskerk in Nijmegen, waaraan hij als kanunnik was verbonden. De kroniek eindigt met de inlijving van het hertogdom Gelre in het Habsburgse rijk en de inhuldiging van Maximiliaan van Oostenrijk als nieuwe heer. Van Berchen is er in juni 1481 vermoedelijk zelf getuige van geweest.

De vertaling is voorzien van een uitgebreide toelichting in de vorm van een inleiding, verantwoording, synopsis, commentaar, bronnenoverzicht en register. Een groter publiek dan eerder heeft nu toegang tot het oudste verhaal van Gelderland.

Leo Nellissen (1961) heeft klassieke talen gestudeerd in Nijmegen. Naast zijn werk als classicus in het voortgezet onderwijs heeft hij een aantal Latijnse teksten (onder anderen Smetius) vertaald.

Louis Swinkels (1953) studeerde in Nijmegen klassieke talen en archeologie en was er als conservator lange tijd werkzaam bij het Museum Kam en het Valkhof Museum.

Johan Oosterman (1962) is mediëvist en neerlandicus, en hoogleraar aan de Radboud Universiteit. Hij is een van de auteurs van het in 2022 verschenen *Verhaal van Gelderland*.

